

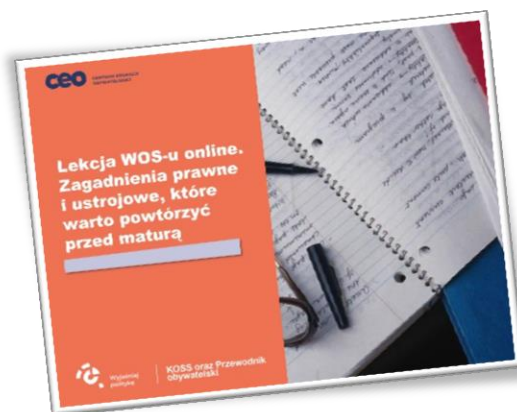
minilekcja obywatelska

LEKCJA WOS-U ONLINE. ZAGADNIENIA PRAWNE I USTROJOWE, KTÓRE WARTO POWTÓRZYĆ PRZED MATURĄ

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA I UCZNIĄ

Prezentacja multimedialna opracowana na podstawie: webinarium pod tym samym tytułem oraz **Przewodnik obywatelski. Wiedza o społeczeństwie w liceum i technikum – zakres podstawowy. Część 1 i 2**

Autorzy tekstów: Stanisław Zakroczyński oraz Tomasz Merta i Łukasz Pawłowski

NA TEJ LEKCJI

Uczniowie będą szukać odpowiedzi na pytania:

- Na czym polega zasada podziału administracji publicznej na rządową i samorządową?
- Na czym polega zasada decentralizacji państwa i zasada pomocniczości?
- Jakie znaczenie z punktu widzenia decentralizacji władzy ma samorząd terytorialny?
- Jak wygląda struktura sądownictwa w Polsce?
- Jak odróżnić od siebie kodeksy obowiązujące w Polsce?

A po lekcji będą potrafili:

- wyjaśnić zasadę podziału administracji publicznej na rządową i samorządową
- wyjaśnić zasadę decentralizacji państwa i zasadę pomocniczości
- wskazać rolę samorządu terytorialnego w państwie i funkcje jego organów
- wyjaśnić, jak należy czytać i interpretować prawo na co dzień
- wskazać, do jakiego sądu lub organu administracji zgłosić się w jakiej sprawie?

CO BĘDZIE POTRZEBNE?

Komputer z dostępem do internetu, ewentualnie projektor i ekran lub tablica interaktywna

PRZECZYTAJ WCZEŚNIEJ

Przewodnik obywatelski. Wiedza o społeczeństwie w liceum i technikum – zakres podstawowy. Część 1: Sądy i trybunały (s. 229–239), Rządźmy się sami (s. 240–247); Część 2: Rodzaje prawa (s. 17–27), System prawny RP

(s. 28–32), Idziemy do sądu (s. 55–65); KOSS. Wiedza o społeczeństwie w szkole podstawowej (s. 143–160 i 230–234)

MATERIAŁY DLA UCZNIĄ

- Słowniczek obywatelski (PODRĘCZNIK CZ. 2, s. 246–268, MATERIAŁY, s. 8)
- Rusz głową, czyli zadania maturalne (MATERIAŁY, s. 10)

W KILKU SŁOWACH O LEKCJI

Tym razem na minilekcji obywatelskiej skupimy się na tematach, które uczniom sprawiają najwięcej problemów, zwłaszcza na sprawdzianach i maturze. Wyjaśnimy na przykładach, jakie są relacje między administracją rządową a samorządową oraz wytłumaczymy zawiłości procesu sądowego. Zwrócimy też baczną uwagę na podchwytliwe zadania, jakie pojawiły się ostatnio na maturze z WOS-u.

AKTYWNOŚCI UCZNIÓW

- SLAJD 3

Zapoznanie się z tematem minilekcji obywatelskiej.

- SLAJD 4

Rysunek satyryczny Juliana Bohdanowicza.

- SLAJD 5

Ukierunkowanie na cele realizowane na minilekcji.

- SLAJD 6

Kilka słów o autorze

Stanisław Zakroczyński – prawnik, historyk, doradca prawny Szymona Hołowni w czasie ostatniej kampanii prezydenckiej. Autor wywiadu-rzeki z prof. Adamem Strzemboszem „Między prawem i sprawiedliwością” (Więź 2017), współautor raportu „Polska samorządów. Silna demokracja, skuteczne państwo”, a także licznych artykułów naukowych i popularno-naukowych o tematyce prawnej i ustrojowej. Stały współpracownik Centrum Edukacji Obywatelskiej i Domu Spotkań z Historią w Warszawie, a także autor licznych materiałów edukacyjnych, w tym m.in. zestawu scenariuszy lekcyjnych „Narodowa Lekcja o Samorządzie Terytorialnym” wydanej przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej.

- **SLAJDY 7–11**

Jaką rolę pełni samorząd w Polsce i dlaczego powinien mieć większą samodzielność?

W państwach demokratycznych władza jest najczęściej zdecentralizowana. Przez decentralizację rozumie się proces przekazywania organizacjom niepodporządkowanym rządowi funkcji publicznych pozostających dotąd wyłącznie w kompetencjach władz centralnych.

Dobrym przykładem decentralizacji władzy jest działalność samorządów. Oznacza to, że część zadań, jakie jest ona zobowiązana wykonać (np. dostępu do edukacji, służby zdrowia), przekazywana jest instytucjom samorządowym, wybieranym przez obywateli i niezależnym od władzy centralnej (rządu). Przy czym dystrybucja władzy przebiega z góry na dół, bo to władza centralna – a nie same samorzady – decyduje o tym, jakie kompetencje przekazać gminom czy powiatom (SLAJD 8).

Przyjrzyj się wynikom badań sondażowych (ANALIZA)

- **Duże zaufanie do władz samorządowych (SLAJD 9)**

Treść pytania: Czy, ogólnie rzecz biorąc, ma Pan(i) zaufanie czy też nie ma Pan(i) zaufania do wymienionych instytucji?

ŹRÓDŁO: *O nieufności i zaufaniu*, komunikat z badań, CBOS, nr 35/2018, s.9 (PODRĘCZNIK, s. 244).

- **SLAJD 10**

„INTERFEJS” PAŃSTWA

Samorząd gminny, miejski, powiatowy, a czasem też i wojewódzki, jest dziś „interfejsem” państwa, głównym organizatorem i świadczeniodawcą usług publicznych. Zakres władzy samorządów w Polsce jest obecnie duży. To one prowadzą szkoły publiczne i są odpowiedzialne za muzea, biblioteki, przychodnie i szpitale. Zajmują się ładem przestrzennym, drogami i ochroną środowiska. Odpowiadają też za dostarczanie wody do naszych domów i oczyszczanie ścieków.

- **SLAJD 11**

Narastający już od ponad dekady kryzys w relacjach między państwem a samorządem przybrał zdecydowanie na sile po roku 2015. Można powiedzieć, że obecna większość rządząca realizuje politykę recentralizacyjną.

Przykładem może być wielokrotnie zmieniany mechanizm finansowania oświaty, który obecnie nie przystaje do rzeczywistości. Subwencja od państwa pokrywa tylko 85% wydatków samorządów na wynagrodzenia nauczycielskie, nie starcza na inne potrzeby szkół, inwestycje i rozwój (Związek Miast Polskich 2019). Konsekwencją tych działań jest powiększająca się tzw. „luka oświatowa” w budżetach samorządów.

Przyjrzyj się danym w tabeli (ANALIZA)

- **Subwencja oświatowa a budżet państwa**

ŹRÓDŁO: Raport o finansowaniu oświaty w Polsce w latach 2004-2018, II Samorządowa Debata Oświatowa [online], 11 kwietnia 2019 [dostęp: 11 kwietnia 2021], https://www.miasta.pl/uploads/attachment/file/2638/Raport_final_wysy_ka_i_www.pdf

- SLAJDY 12–18

Kto jest za co odpowiedzialny – w gminie, powiecie, województwie?

Przyjrzyj się danym w tabeli (ANALIZA) – SLAJDY 13–15

Polski system samorządowy nie jest hierarchiczny – władze województwa nie mogą niczego nakazywać powiatowi ani też powiat gminie. Każda jednostka samorządu terytorialnego działa niezależnie, w ramach swoich kompetencji i realizując powierzone sobie zadania. Trzeba o tym pamiętać, szczególnie że często mówimy o „szczeblach” samorządu – jeżeli jednak tworzą one w Polsce samorządową drabinę, to nie drabinę stojącą, ale przewróconą, bo żaden szczebel w tym systemie nie znajduje się wyżej od innych. Także rząd nie jest zwierzchnikiem samorządów – jego rola ogranicza się do nadzorowania, czy działania samorządu są zgodne z prawem. Nadzór ten sprawują premier i wojewodowie, którzy mogą uchylić niezgodną z prawem samorządową uchwałę. Jeśli samorząd nie realizuje powierzonych sobie zadań, np. z powodu jakiegoś dramatycznego konfliktu politycznego, który sparaliżował działalność jego organów, premier może go zawiesić, wprowadzając tak zwany zarząd komisaryczny i wyznaczając komisarza, który zastąpi zawieszony organ władz samorządu.

W tabeli przedstawiono kompetencje samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego. Jak sądzisz, dlaczego niektóre uprawnienia przekazano kiedyś z gmin do powiatów i województw? Jakie argumenty przemawiają za równym traktowaniem wszystkich gmin, a jakie uzależnieniem kompetencji, np. od bogactwa gminy?

Przyjrzyj się schematowi (ANALIZA) – SLAJD 16

- Kto i za co jest odpowiedzialny? (PATRZ: S. 5)

Przyjrzyj się danym w tabeli (ANALIZA) – SLAJDY 17–18

- Rodzaje jednostek samorządu terytorialnego w Polsce

Źródło: Stanisław Zakroczyński, *Narodowa lekcja o samorządzie terytorialnym*, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Reguńskiego, Warszawa 2020, s.20

Władze gminy (miejskiej, wiejskiej lub miejsko-wiejskiej) ze względu na realizowane przez nie zadania, można podzielić na organy: **stanowiąco-kontrolny** i **wykonawczy**. Organem **stanowiącym i kontrolnym** jest **rada gminy** (w gminach wiejskich) lub **rada miejska** (w gminach miejskich i miejsko-wiejskich) – jej główne zadanie to tworzenie prawa lokalnego. Rada uchwała także **budżet gminy**, podejmuje decyzje w sprawie lokalnych opłat, wykorzystania ziemi należącej do gminy i w ważnych kwestiach finansowych. Decyzje rady gminy zapadają podczas zebrań zwanych **sesjami**. **Organem wykonawczym** w gminie jest – zależnie od charakteru – **wójt, burmistrz, prezydent**, w powiecie – **zarząd powiatu** ze **starostą** na czele, w **samorządowym województwie** – **zarząd województwa** samorządowego z **marszałkiem** na czele. Zajmują się oni:

- prowadzeniem bieżących spraw samorządu,
- gospodarowaniem jego mieniem, np. mieszkaniami komunalnymi,
- zarządzaniem urzędem i podległymi mu jednostkami,
- wydawaniem decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach mieszkańców (np. wójt wydaje decyzję o warunkach zabudowy, starosta wydaje pozwolenie na budowę),
- wydawaniem dokumentów (wójt wydaje dowód osobisty, starosta wydaje prawo jazdy).

W gminach i miastach na prawach powiatu organ wykonawczy jest **jednoosobowy** (wójt/burmistrz/ prezydent), a jego wyboru dokonują bezpośrednio mieszkańcy. W takich warunkach staje się on realnym i silnym „liderem” wspólnoty lokalnej. Inaczej się ma sytuacja w powiatach i samorządowych województwach. W powiatach wybór kilkusobowego zarządu oraz starosty i marszałka dokonywany jest przez radę powiatu lub sejmik. W efekcie marszałek lub starosta nie są organami jednoosobowymi, a jedynie przewodniczącymi zarządów, którzy odpowiadają przed radą lub sejmikiem, a nie bezpośrednio przed mieszkańcami.

Jak nazywają się organy stanowiąco-kontrolne i wykonawcze gminy, powiatu i województwa? Podaj przykłady zadań realizowanych przez gminę, powiat, województwo.

Kto i za co jest odpowiedzialny?

ORGAN STANOWIĄCY, czyli RADA GMINY
DECYZJA OGÓLNA

np. podjęcie uchwały o sieci szkół i przyjęcie planu zagospodarowania przestrzennego, zawierające punkt dot. możliwości budowy nowej szkoły potrzebnej mieszkańcom gminy albo, w budżecie gminy, określenie kwoty, jaką gmina może przeznaczyć na ten cel

ORGAN WYKONAWCZY,
czyli **PREZYDENT MIASTA (BURMISTRZ lub WÓJT)**
REALIZACJA UCHWAŁ RADY
POPRAZ BIEŻĄCE ZARZĄDZANIE GMINĄ

np. realizacja decyzji o budowie nowej szkoły wybór najkorzystniejszego sposobu wydatkowania pieniędzy oraz udzielenie pozwolenia na budowę, zapłata za wykonane roboty budowlane (w miastach na prawach powiatu) oraz najkorzystniejszego sposobu wydatkowania pieniędzy (w drodze przetargu publicznego wybiera się najlepsze oferty spośród zgłaszanych przez firmy budowlane).

UWAGA: pozwolenia na budowę udziela starosta powiatowy lub prezydent w miastach na prawach powiatu.

Wyjaśnij politykę

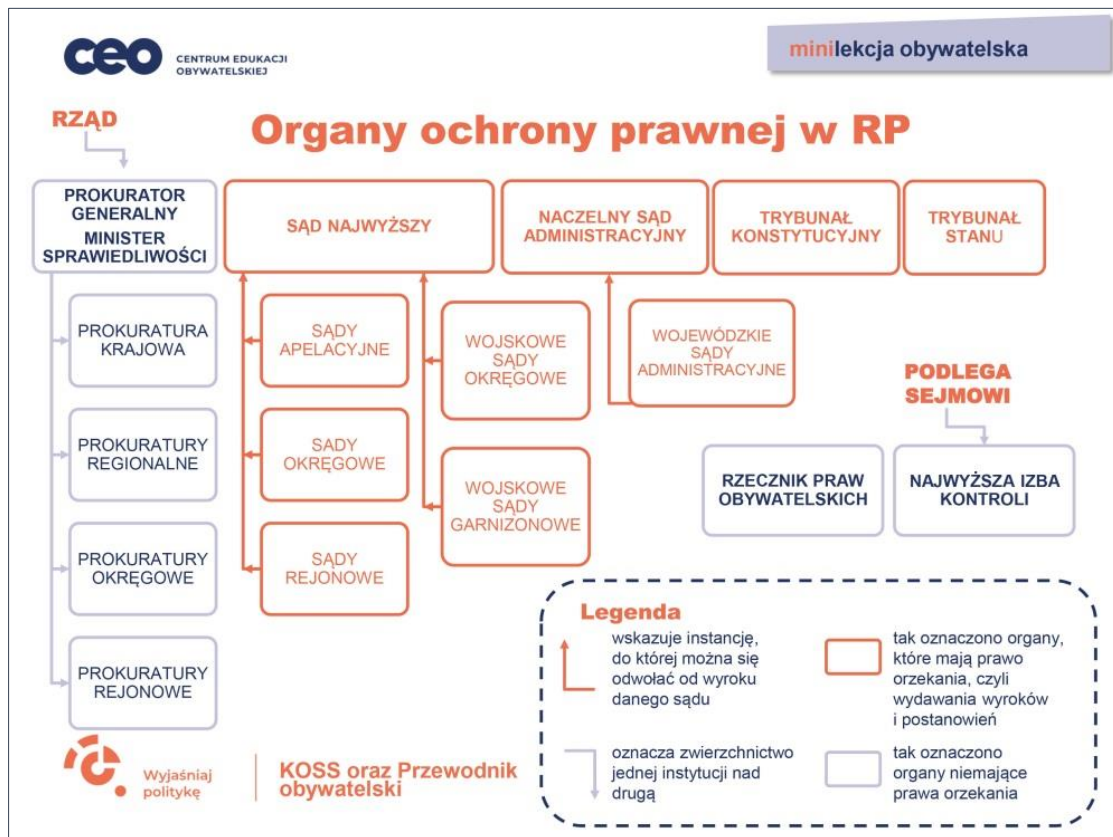
KOSS oraz Przewodnik obywatelski

CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

- SLAJDY 19–21

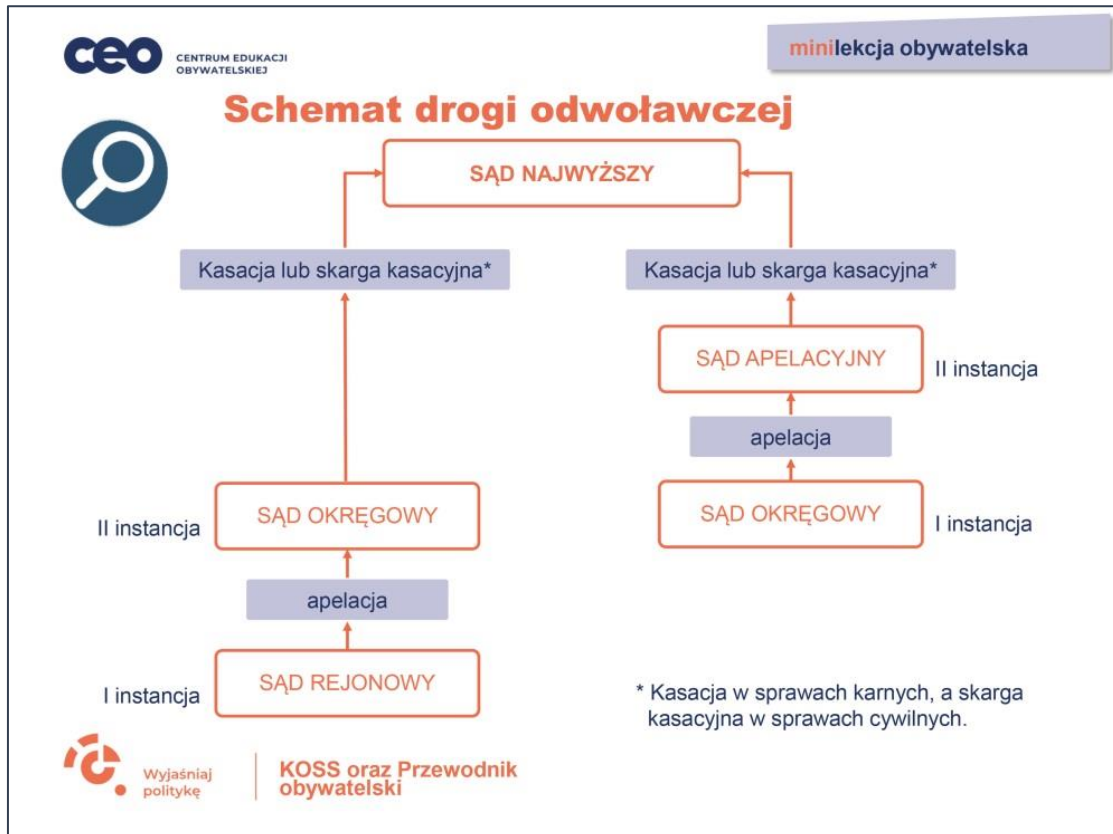
Kto stoi na straży prawa w Polsce? (ANALIZA) – SLAJD 20

• SLAJD 21

Schemat drogi odwoławczej (ANALIZA)

Co to jest apelacja i kiedy możemy ją złożyć? Kiedy możemy wystąpić o kasację wyroku?

• SLAJDY 22–44

Przykłady zadań maturalnych (RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE, S. 11)

• SLAJD 45

Rysunek satyryczny Piotra Rychła.

• SLAJD 46

Warto zapamiętać

Ważne treści warte zapamiętania: prawa człowieka, wolności i prawa, prawa osobiste, prawa polityczne (PATRZ: SŁOWNICZEK OBYWATELSKI, S. 10).

POLECAMY MATERIAŁY DODATKOWE

Jak odróżnić od siebie kodeksy obowiązujące w Polsce?

Treść norm prawnych / Gałęzie prawa	PRAWO CYWILNE	PRAWO KARNE*	PRAWO ADMINISTRACYJNE	PRAWO PRACY**
PRAWO MATERIALNE	<ul style="list-style-type: none"> • Kodeks cywilny, • Kodeks spółek handlowych, • Kodeks rodzinny i opiekuńczy 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodeks karny, • Kodeks wykroczeń 	unormowane w wielu ustawach z zakresu tej dziedziny prawa (np. prawo oświatowe, prawo o zgromadzeniach, ustawa o cudzoziemcach i in.)	<ul style="list-style-type: none"> • Kodeks pracy
PRAWO FORMALNE	<ul style="list-style-type: none"> • Kodeks postępowania cywilnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodeks postępowania karnego, • Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodeks postępowania administracyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodeks postępowania cywilnego (!)
Kryterium rodzaju stosunków regulowanych daną gałęzią prawa	prawo prywatne		prawo publiczne	

* Prawo karne należy do prawa PUBLICZNEGO.

** Posiada zarówno niektóre cechy prawa publicznego jak i prywatnego.

• **SŁOWNICZEK OBYWATELSKI**

SAMORZĄD TERYTORIALNY – forma organizacji mieszkańców określonego rejonu powołana w celu zaspokajania potrzeb lokalnych i realizująca w tym celu zadania z zakresu administracji publicznej. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina.

ADMINISTRACJA PUBLICZNA – tworzą ją wszystkie instytucje i urzędy, których zadaniem jest bezpośrednie, praktyczne zarządzanie różnymi dziedzinami życia społecznego. W Polsce administrację publiczną dzielimy na rządową i samorządową. Administracja rządowa ma dwa poziomy: centralny (rząd) i wojewódzki

(województwie). Administrację samorządową tworzą wzajemnie niezależne organy wykonawcze samorządów gminnych, powiatowych i wojewódzkich.

GMINA – podstawowa jednostka samorządu terytorialnego kraju, w której władzę sprawują przedstawiciele ogółu mieszkańców; również jednostka podziału terytorialnego. Organem stanowiącym jest rada gminy, a wykonawczym – wójt (w gminach wiejskich), burmistrz (w miastach) lub prezydent miasta (w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców). Gmina poza zadaniami własnymi wykonuje także zadania zlecone przez władze centralne.

KASACJA – zaskarżenie wyroku drugiej instancji do Sądu Najwyższego przysługuje tylko w przypadkach, gdy w dotychczasowym postępowaniu przepisy prawa były nieprawidłowo zastosowane.

POWIAT – jednostka podziału terytorialnego kraju, obejmująca obszar kilku gmin, a zarazem samorządowa wspólnota mieszkańców. Władzami samorządowymi powiatu są rada powiatu (organ stanowiąco--kontrolny) i zarząd (organ wykonawczy), któremu przewodniczy starosta.

WOJEWODA – urzędnik będący przedstawicielem rządu w województwie i terenowym organem administracji rządowej. Do jego zadań należą: wykonywanie polityki rządu, koordynacja działań różnych agend administracji rządowej i niespolonowanych (specjalnych), wydawanie przepisów prawa lokalnego oraz nadzór nad organami samorządu terytorialnego. Wojewodów powołuje premier – ustępują oni ze stanowisk w momencie zmiany rządu.

WOJEWÓDZTWO – największa jednostka podziału terytorialnego kraju; również wspólnota samorządowa. Organami władzy samorządu wojewódzkiego są: sejmik wojewódzki (organ stanowiąco--kontrolny) i powoływany przez niego zarząd województwa (organ wykonawczy), na czele którego stoi marszałek województwa. Agendami administracji rządowej w województwie kieruje wojewoda.

• **ĆWICZENIA I ZADANIA**

- Czy znasz swoją władzę? (PODRĘCZNIK CZ. 1, s. 264)
- Oceń swój samorząd (PODRĘCZNIK CZ. 1, s. 265)
- Ani stare, ani nowe (PODRĘCZNIK CZ. 1, s. 266)
- Gałęzie prawa (PODRĘCZNIK CZ. 2, s. 108)
- Sądy, sądy... (PODRĘCZNIK CZ.2, s. 110)

Zadanie 1 (0-2)

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE

Imię i nazwisko:

Liczba punktów:

Klasa:

Data:

Przepisy prawne z kodeksów obowiązujących w RP

Przepis A. Przy udzieleniu urlopu macierzyńskiego i urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego tydzień urlopu odpowiada 7 dniom kalendarzowym.

Przepis B. Kto publicznie znieważa Naród lub Rzeczpospolitą Polską, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Przepis C. W razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które (...) wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania (...).

Dz.U. 1964, nr 16, poz. 93, z późn. zm.; Dz.U. 1974, nr 24, poz. 141, z późn. zm.; Dz.U. 1997, nr 88, poz. 553, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

Do każdego przepisu prawnego dopisz nazwę kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej, w którym został on zamieszczony.

Przepis prawny	Nazwa kodeksu
Przepis A.	
Przepis B.	
Przepis C.	

Zadanie 2 (0-2)

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE

Imię i nazwisko:

Liczba punktów:

Klasa:

Data:

Przepisy prawne dotyczące organów władzy publicznej w województwie

Przepis 1. (...) jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa.

Przepis 2. (...) organizuje pracę zarządu województwa i (...) kieruje bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentuje województwo na zewnątrz.

Przepis 3. Za prawidłowe wykonanie budżetu województwa odpowiada (...).

Przepis 4. (...) kontroluje pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykonywanie przez organy samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej (...).

Przepis 5. (...) na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może rozwiązać organ stanowiący samorządu terytorialnego, jeżeli organ ten rażąco narusza Konstytucję i ustawy.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm.; Dz.U. 1998, nr 91, poz. 576, z późn. zm.; Dz.U. 2009, nr 31, poz. 206, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.)

Do każdej nazwy organu władzy publicznej dopisz numer, którym oznaczono przepis prawny dotyczący kompetencji tego organu.

	Nazwa organu	Numer przepisu
A.	Wojewoda	
B.	Zarząd województwa	
C.	Marszałek województwa	
D.	Sejmik województwa	

Zadanie 3 (0-2)

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE

Imię i nazwisko:

Liczba punktów:

Klasa:

Data:

O kompetencjach kolegialnych organów samorządowych w RP

Opis 1. Do kompetencji tego organu należy: przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa, dokonywanie wydatków budżetowych oraz zgłaszanie propozycji zmian w budżecie województwa.

Opis 2. Do kompetencji tego organu należy: uchwalanie budżetu województwa oraz rozpatrywanie sprawozdań z wykonania budżetu województwa, sprawozdań finansowych województwa oraz sprawozdań z wykonywania wieloletnich programów województwa

Na podstawie: Dz.U. 1998, nr 91, poz. 576, z późn. zm. (stan prawny na 5 marca 2019 r.)

Do każdego opisu dopisz nazwę organu, którego kompetencji ten opis dotyczy.

Przepis prawny	Nazwa organu
Opis 1.	
Opis 2.	

Zadanie 4 (0-3)

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE

Imię i nazwisko:

Liczba punktów:

Klasa:

Data:

Schemat systemu sądownictwa w RP (fragment)

Na podstawie: Dz. U. 1964, nr 43, poz. 296, z późn. zm.; Dz.U. 1997, nr 89, poz. 555, z późn. zm.; Dz.U. 2001, nr 98, poz. 1070, z późn. zm.; Dz.U. 2002, nr 240, poz. 2052, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.)

Uwaga: Na schemacie uwzględniono wyłącznie wydziały, które muszą istnieć w danym typie sądu powszechnego.

Uzupełnij schemat – wpisz odpowiednie nazwy sądów (A, B) oraz środków odwoławczych lub zaskarżenia (C, D, E).

Sąd A. – .....

Sąd B. – .....

Środek odwoławczy od wyroku (C) – .....

Nadzwyczajny środek zaskarżenia w postępowaniu karnym (D) – .....

.....

Nadzwyczajny środek zaskarżenia w postępowaniu cywilnym (E) – .....

.....

Zadanie 5 (0-1)

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE

Imię i nazwisko:

Liczba punktów:

Klasa:

Data:

Fragment skargi złożonej w RP

Wnoszę o stwierdzenie, że art. 28 par. 1 i art. 30 par. 1 kpk w zakresie, w jakim uniemożliwiają przed sądami I instancji udział czynnika społecznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, są niezgodne z art. 45 ust 1 w zw. z art. 182 Konstytucji RP.

Jednocześnie wnoszę:

- 1) o zasądzenie kosztów postępowania na rzecz skarżącego;
- 2) o zawieszenie lub wstrzymanie wykonania wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 marca 2010 r. sygn. akt X Ka 69/10 - w przypadku nadania biegu niniejszej skardze.

Na podstawie: saos.org.pl

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Organem właściwym do rozpatrzenia skargi, której fragment zaprezentowano, jest

- A. Sąd Najwyższy
- B. Trybunał Konstytucyjny.
- C. Sąd Okręgowy w Warszawie.
- D. Naczelny Sąd Administracyjny.

Zadanie 6 (0-1)

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE

Imię i nazwisko:

Liczba punktów:

Klasa:

Data:

Artykuł z aktu prawnego obowiązującego w RP

1. Od chwili zawarcia małżeństwo kanoniczne wywiera takie skutki, jakie pociąga za sobą zawarcie małżeństwa zgodnie z prawem polskim, jeżeli:

- (1) między nupturientami nie istnieją przeszkody wynikające z prawa polskiego,
- (2) złożą oni przy zawieraniu małżeństwa zgodne oświadczenie woli dotyczące wywarcia takich skutków i
- (3) zawarcie małżeństwa zostało wpisane w aktach stanu cywilnego na wniosek przekazany urzędowi stanu cywilnego w terminie pięciu dni od zawarcia małżeństwa (...).

3. Orzekanie o ważności małżeństwa kanonicznego, a także w innych sprawach małżeńskich przewidzianych w prawie kanonicznym, należy do wyłącznej kompetencji władzy kościelnej.

4. Orzekanie w sprawach małżeńskich w zakresie skutków określonych w prawie polskim należy do wyłącznej kompetencji sądów państwowych.

Dz.U. (...), nr (...), poz (...) (stan prawny na 25 lutego 2020 r.)

Zaznacz poprawne dokończenia zdania.

Akt prawny, w którym zamieszczono przytoczone przepisy prawne, to

- A. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.
- B. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
- C. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (...)
- D. Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r.

Zadanie 7 (0-2)

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE

Imię i nazwisko:

Liczba punktów:

Klasa:

Data:

Przepisy prawne z kodeksów obowiązujących w RP

Przepis A. Przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw.

Przepis B. Odpowiada za sprawstwo nie tylko ten, kto wykonuje czyn zabroniony sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, ale także ten, kto kieruje wykonaniem czynu zabronionego przez inną osobę lub wykorzystując uzależnienie innej osoby od siebie, poleca jej wykonanie takiego czynu.

Przepis C. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia skutków (...).

Ustawa (...), Dz.U. (...), nr 30, poz. 168, z późn. zm.; Ustawa (...), Dz.U. (...), nr 88, poz. 553, z późn. zm.; Ustawa (...), Dz.U. (...), nr 16, poz. 93, z późn. zm. (stan prawny na 25.02.2016 r.).

Do każdego przepisu prawnego dopisz nazwę kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej, w którym został on zamieszczony.

Przepis prawny	Nazwa kodeksu
Przepis A.	
Przepis B.	
Przepis C.	

Zadanie 8 (0-2)

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE

Imię i nazwisko:

Liczba punktów:

Klasa:

Data:

A. Przepisy prawne z polskiej Ustawy o prawach konsumenta

Art. 27. Konsument, który zawarł umowę na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa, może w terminie 14 dni odstąpić od niej bez podawania przyczyny i bez ponoszenia kosztów (...).

Art. 28. Bieg terminu do odstąpienia od umowy rozpoczyna się:

1) dla umowy, w wykonaniu której przedsiębiorca wydaje rzecz, będąc zobowiązany do przeniesienia jej własności - od objęcia rzeczy w posiadanie przez konsumenta lub wskazaną przez niego osobę trzecią inną niż przewoźnik, a w przypadku umowy, która:

a) obejmuje wiele rzeczy, które są dostarczane osobno, partiami lub w częściach - od objęcia w posiadanie ostatniej rzeczy, partii lub części,

b) podlega na regularnych dostarczaniu rzeczy przez czas oznaczony - od objęcia w posiadanie pierwszej rzeczy (...).

Art. 29.1. Jeżeli konsument nie został poinformowany przez przedsiębiorcę o prawie odstąpienia od umowy, prawo to wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia upływu terminu, o którym mowa w art. 27.

Dz.U. 2014, poz. 827, z późn. zm. (stan prawny na 25 lutego 2020 r.)

B. Opis przykładów

Przykład 1. Paweł zamówił w e-sklepie dekoder i telewizor. Dekoder otrzymał 5 września 2018 roku, a telewizor został doręczony osobną przesyłką po kolejnych 7 dniach. Klient nie został poinformowany przez przedsiębiorcę o prawie odstąpienia od umowy.

Przykład 2. Pani Jadwiga zamówiła półroczną prenumeratę miesięcznika „Warto Wiedzieć”. Pierwsze wydanie otrzymała 4 września 2018 roku, a kolejne - 4 października 2018 roku. Wraz z numerem wrześniowym poinformowano ją o prawie odstąpienia od umowy. Po otrzymaniu czasopisma w październiku Pani Jadwiga postanowiła odstąpić od umowy.

Na podstawie: prawakonsumenta.uokik.gov.pl

Podaj przysługujący klientowi ostateczny możliwy terminy odstąpienia od umowy, której dotyczy przykład 1 (B). Uzasadnij odpowiedź, odnosząc się do przytoczonych przepisów prawnych (A).

Termin – .....

Uzasadnienie – .....

Rozstrzygnij, czy klientka mogła odstąpić od umowy, której dotyczy przykład 2 (B). Uzasadnij swój wybór, odnosząc się do przytoczonych przepisów prawnych (A).

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

Zadanie 9 (0-1)

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE

Imię i nazwisko:

Liczba punktów:

Klasa:

Data:

Nazwy wybranych aktów prawnych w RP

Nazwa aktu 1. Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy.

Nazwa aktu 2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników (...)

Nazwa aktu 3. Uchwała nr XXXVIII/961/2016 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie budżetu miasta stołecznego Warszawy na 2017 rok.

Nazwa aktu 4. Zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 stycznia 2017 r. w sprawie wyznaczenia terminu przeprowadzenia egzaminu sędziowskiego w 2017 r.

Uzupełnij tekst - wpisz właściwe numery.

Źródłem powszechnie obowiązującego prawa nie jest akt prawny, oznaczony numerem ....., wydany przez naczelny organ administracji. Źródłem takim jest natomiast akt wydany przez organ egzekutywy w celu wykonania ustawy, który to akt oznaczono numerem .....

Zadanie 10 (0-2)

RUSZ GŁOWĄ, CZYLI ZADANIA MATURALNE

Imię i nazwisko:

Liczba punktów:

Klasa:

Data:

<p>Sygn. akt. I C 354/07</p> <p>Wartość przedmiotu zaskarżenia: 13 000,00 zł (trzyście tysięcy złotych 00/100)</p>	<p>Kłodzko, 11 stycznia 2008 r.</p> <p>Do Sądu Okręgowego Wydział II Cywilny Odwoławczy w Świdnicy za pośrednictwem A. (nazwa instytucji) I Wydział Cywilny w Kłodzku B. (nazwa strony): Wilhelm Abacki, zam. w Kłodzku, ul. Stara 28 m. 3 Pozwany: Olgierd i Małgorzata Babaccy, zam. w Szczytnej, ul. Wyzwolenia 281A</p> <p style="text-align: center;">C. (nazwa pisma) POZWANYCH</p>
--	--

Na podstawie: obronapraw.pl

Uzupełnij fragment pisma procesowego, wpisując właściwe nazwy.

	Właściwa nazwa
Nazwa A.	
Nazwa B.	
Nazwa C.	

Zamów w księgarni internetowej CIVITAS.COM.PL

KOSS. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE W SZKOLE PODSTAWOWEJ

Autorzy: Alicja Pacewicz, Tomasz Merta, Anna Klimowicz, Jacek Królikowski, Maciej Podbielkowski, Aleksander Pawlicki, Jędrzej Witkowski, Jan Wróbel

Wyd. 1, s. 328, opr. miękka, 17,6x25,0 cm, ISBN: 978-83-89623-74-4

Numer dopuszczenia do użytku szkolnego: 929/2018

PRZEWODNIK OBYWATELSKI. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE W LICEUM I TECHNIKUM - ZAKRES PODSTAWOWY. CZĘŚĆ 1

Autorzy: Andrzej Waśkiewicz, Tomasz Merta, Łukasz Pawłowski, Alicja Pacewicz

Wyd. 1, s. 312, opr. miękka, 16,5x23,7 cm, ISBN: 978-83-89623-76-8

Numer dopuszczenia: 1031/1/2019

PRZEWODNIK OBYWATELSKI. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE W LICEUM I TECHNIKUM - ZAKRES PODSTAWOWY. CZĘŚĆ 2

Autorzy: Andrzej Waśkiewicz, Tomasz Merta, Dagmara Woźniakowska-Fajst, Witold Klaus, Alicja Pacewicz

Wyd. 1, s. 316, opr. miękka, 16,5x23,7 cm, ISBN: 978-83-89623-77-5

Numer dopuszczenia: 1031/2/2020

Znajdź materiały do PRZEWODNIKA OBYWATELSKIEGO

- w serwisie internetowym: koss.ceo.org.pl/wos-do-liceum-i-technikum
- na grupie KOSS i WOS na Facebooku: [koss.ceo.org.pl/facebook](https://www.facebook.com/koss.ceo.org.pl/)

Nauczycielu, nauczycielko,
jeśli postanowiłaś/postanowiłeś wybrać nasz podręcznik **KOSS** do pracy z uczniami, wypełnij poniższy formularz. Na tej podstawie wyślemy Ci pocztą bezpłatny egzemplarz części pierwszej. Pragniemy poinformować, że liczba egzemplarzy bezpłatnych jest ograniczona:

<https://koss.ceo.org.pl/koss-wiedza-o-spoleczenstwie-w-szkole-podstawoweji>